

Resource Control Theorie uitgebreid en strenger toegepast:

Welke strategiegebruiker verkrijgt de hoogste peerstatus?

Bertine Beuving

Romy Lugthart

Karlijn Smorenborg

Universiteit Utrecht

Auteursinformatie

Bertine Beuving (5704707), Universiteit Utrecht; Romy Lugthart (5597099),
Universiteit Utrecht; Karlijn Smorenborg (5727383), Universiteit Utrecht; Werkgroep
6; Maart 2016

Deze opdracht is uitgevoerd in opdracht van de cursus, Thesis Pedagogische
Wetenschappen (200600042), onder begeleiding van Marjolijn Vermande

Inleverdatum: 24 juni 2016

Abstract

This research is part of the Dynamics of Youth program from Utrecht University. We examined whether recourse control groups who differ in their use of coercive and/or prosocial strategy use also differ from each other on peer status. Data was collected from 27 different first grade classes of 27 different secondary schools ($N=732$). Hawley's Resource Control Theory functioned as a base for the classification of children by their coercive and prosocial strategy use. We expanded the prosocial strategy by adding a new subgroup: *inspiring followers*. Moreover, we used a stricter operationalization for coercive and prosocial strategy use by adding the word 'trying'. Peer status was measured by resource control, perceived popularity and likeability. The results showed that bistrategic controllers gain the most resource control and perceived popularity. These results were consistent with the previous results of Hawley's research. When it comes to being likeable, the prosocial controllers scored highest. These results differ with the results from Hawley.

Inleiding

Peerstatus

Voor kinderen en met name jonge adolescenten is peerstatus belangrijk (Cillessen, & Lafontana, 2010; Cillessen, & Rose, 2005; Merten, 2004; Lease, Musgrove, & Axelrod, 2002). Salmivalli en Peets (2009) definiëren status als het middelpunt van een groep zijn, respect verkrijgen van anderen en het indirect beïnvloeden van anderen. De drie belangrijkste elementen waarmee peerstatus gedefinieerd kan worden zijn: *social dominance*, *popularity* en *likeability* (Hawley, 2007; Olthof, Goossens, Vermande, Aleva, & van der Meulen, 2011).

Onder *social dominance* wordt in recente sociaal wetenschappelijke literatuur het vermogen om je zin te krijgen bij leeftijdsgenoten verstaan (Pellegrini et al., 2007). Preciezer gedefinieerd gaat het om het verkrijgen van gewenste en schaarse opbrengsten ('resources') binnen een peergroep. Tegenwoordig wordt *social dominance* vaak uitgedrukt in termen *resource control* (Pellegrini et al., 2009; Hawley, 2007). *Resources* kunnen zowel materieel (bijvoorbeeld goederen en bezittingen) als sociaal (bijvoorbeeld aandacht en vriendschappen) van aard zijn (Aleva, 2015; Hawley, 2007). Kinderen met een hoge mate van *resource control* verkrijgen positieve aandacht van hun *peers* (Hawley, 2007). *Resource control* wordt doorgaans gemeten door een schaal van items voor te leggen die gaat over het verkrijgen van materiële en sociale opbrengsten. Dit kan door zelfrapportage, peernominaties en de nominaties door leerkrachten.

Een andere maat van peerstatus die ook als maat van dominantie kan worden gezien is *perceived popularity* (Pellegrini et al., 2011). Cillessen en Marks (2011) omschrijven *perceived popularity* als de hiërarchische rangorde binnen een peergroep. Hoe hoger de rang, hoe populairder het kind is. *Perceived popularity* wordt doorgaans gemeten door middel van peernominatie: leden van een groep wordt gevraagd aan te geven wie wel en wie niet populair is. Het aantal positieve en het aantal negatieve nominaties worden per klas gestandaardiseerd. Het gestandaardiseerde verschil tussen de positieve en de negatieve nominaties vormt de *popularity score* (Cillessen & Marks, 2011; Olthof et al., 2011). Kinderen die *perceived popular* zijn, zijn vaak sociaal dominant en laten een combinatie van vriendelijkheid, agressie en manipulatie zien (Cillessen & Rose, 2005; Olthof et al., 2011).

Popularity wordt vaak verward met *likeability*, maar deze begrippen zijn niet hetzelfde. Echter, er is wel sprake van overlap. Binnen *popularity* kan onderscheid worden gemaakt in *sociometric popularity* en *perceived popularity*. *Likeability* wordt ook wel genoemd als *sociometric popularity*, waarbij het gaat om vriendelijkheid en behulpzaamheid van kinderen. *Likeability* verwijst naar aardig gevonden worden en geaccepteerd worden. Het gaat hierbij om vriendelijkheid en behulpzaamheid van kinderen (Dijkstra, Cillessen, Lindenberg, & Veenstra, 2010). Om *likeability* te meten

worden er doorgaans twee vragen aan kinderen gesteld: 'wie vind je aardig' en 'wie vind je niet aardig' (Cillessen & Marks, 2011; Lease, et al., 2002). De positieve en negatieve nominaties worden afzonderlijk geteld, gestandaardiseerd per klas en vervolgens van elkaar afgetrokken. Deze verschilscore, ook wel *social preference* genoemd, geeft weer hoe aardig het kind gevonden wordt in de groep (Lease et al., 2002).

Uit studies naar peerrelaties blijkt dat populaire kinderen niet altijd aardig gevonden worden (Dijkstra et al., 2010). Het onderscheid tussen *likeability* en *perceived popularity* is op jonge leeftijd nog niet zo groot, maar naarmate kinderen ouder worden wordt de kloof tussen *likeability* en *perceived popularity* steeds groter (Cillessen & Mayeux, 2004).

De Resource Control Theorie

Er bestaan weinig theorieën over het verwerven van peerstatus. Hawley (1999) verklaart in haar *resource control theory* (RCT) hoe adolescenten peerstatus (met name *resource control*) verwerven. Deze theorie gaat over verwerven van een hoge mate van peerstatus, door gebruik te maken van agressie en/of samenwerking. Een hoge positie wordt nagestreefd omdat dit voordelen met zich meebrengt. *Resource control* verwerven kan aan de hand van twee strategieën gebeuren: coërcieve en prosociale strategieën. Onder coërcieve strategieën verstaat Hawley (1999) dwingende strategieën zoals agressie, beledigingen en bedreigingen. Prosociale strategieën zijn ruilstrategieën, overtuigingskracht, samenwerking en behulpzaam gedrag. Kinderen gebruiken vaak de ene strategie meer dan de andere strategie. Op basis van de verhouding van het gebruik van coërcief en sociaal strategiegebruik worden de kinderen ingedeeld in de verschillende RCT-groepen.

Hawley onderscheidt binnen de RCT vijf subtypes; '*prosocial controller*', '*coercive controllers*', '*bistrategic controllers*', '*noncontrollers*' en '*typical controllers*'. De *prosocial controllers* gebruiken voornamelijk prosociale strategieën, dat wil zeggen dat de adolescent in de 33% hoogste scores valt qua sociaal strategiegebruik en in de 66% laagste scores valt qua coërcief strategiegebruik. *Prosocial controllers* zijn sociaalvaardig en plezierig in de omgang. Ze zijn intrinsiek gemotiveerd om vriendschappen te sluiten (Hawley & Little, 2002). Ze houden van vriendschappen die veel vertrouwelijkheid bieden en waarin weinig conflicten voorkomen (Hawley, Little, & Card, 2008). In vergelijking met de andere groepen scoorden de *prosocial controllers* het hoogst op *likeability* (Wurster & Xie, 2014) en boven het gemiddelde op *resource control* (Hawley, 2007). Ze scoorden echter laag op *perceived popularity*, alleen de *noncontrollers* scoorden lager (Olthof et al., 2011). Er werd geen verschil gevonden tussen de *prosocial controllers* en de *typical controllers* op *resource control* (Olthof et al., 2011). Het onderzoek van Wurster en Xie (2014) betrof geen studie naar specifiek strategiegebruik, maar het betrof

een studie naar pro sociaal en agressief gedrag. Zij vonden echter dat de *prosocial controllers* even hoog als de *coercive controllers* scoorden op *perceived popularity*.

Coercive controllers passen vooral coërcieve strategieën toe, dit houdt in dat er bij de hoogste 33% van coërcieve strategieën en bij de laagste 66% op pro sociale strategieën wordt gescoord. De *coercive controllers* scoren ook boven gemiddeld op *resource control* maar verwerven dit door het gebruik van coërcieve strategieën. Zij zijn vijandig, agressief en sociaal onbekwaam in vergelijking tot hun leeftijdsgenoten. Vriendschappen worden vanuit extrinsieke motivatie gesloten en worden gekenmerkt door de aanwezigheid van veel conflicten en weinig vertrouwelijkheid (Hawley, 2007; Hawley & Little, 2002). *Coercive controllers* scoorden na de *bistrategic controllers* het hoogst op *perceived popularity* (Olthof et al., 2011; Wurster & Xie, 2014). Daarentegen scoorden zij het laagst op *likeability* (Wurster & Xie, 2014).

Bistrategic controllers behalen de meeste *resource control*, dit doen ze door pro sociale en coërcieve strategieën strategisch af te wisselen (Hawley, 2007; Roseth et al., 2011). Om in de strategie '*bistrategic controller*' te vallen moet de adolescent op zowel de pro sociale als de coërcieve strategie scoren in de hoogste 33%. Naast dat deze groep de meeste *resource control* behaalde, scoorden de *bistrategic controllers* ook het hoogst op *perceived popularity* (Olthof et al., 2011; Wurster & Xie, 2014). Op *likeability* scoorden zij, na de *prosocial controllers*, ook het hoogst (Wurster & Xie, 2014).

Noncontrollers maken geen gebruik van de pro sociale en de coërcieve strategieën: zij scoren op beide strategieën in de laagste 33%. *Noncontrollers* behaalden de minste *resource control* (Hawley, 2007) en *perceived popularity* (Olthof et al., Jun 2011; Hawley, 2007). Op *likeability* scoorden zij in het midden (Wurster & Xie, 2014) vergeleken met de andere strategieën. Bij *noncontrollers* kunnen gevoelens van sociale inadequatie en eenzaamheid ontstaan (Hawley, 2007).

Typical controllers is een restcategorie van gemiddelde kinderen; zij passen niet in de bovengenoemde strategieën (Hawley, 2007). Zij scoorden na *noncontrollers* het laagste op *resource control* (Hawley, 2007) en na *coercive controllers* ook het laagst op *likeability* (Wurster & Xie, 2014). *Typical controllers* scoorden lager dan *bistrategic controllers* en *coercive controllers* op *perceived popularity*, maar hoger dan de *noncontrollers* volgens onderzoek van Olthof en collega's (2011). Olthof en collega's (2011) vonden geen verschil op *perceived popularity* tussen de *typical controllers* en de *prosocial controllers*. Wurster en Xie (2014) vonden echter dat de *typical controllers* lager dan de *prosocial controllers* scoorden, alleen de *noncontrollers* scoorden lager op *perceived popularity*.

Beperkingen van de RCT

De operationalisatie van de items die Hawley (2007) gebruikte voor toetsing van strategiegebruik is discutabel. Hawley (2007) formuleert veel van haar items als volgt:

'dit kind dwingt anderen om zo zijn zin te krijgen'. Zij toetst met dit item de strategie, maar stelt hiermee ook dat het kind dus al *resource control* verkrijgt. Ook andere items van Hawley (2007) zijn stellig geformuleerd waarin het verkrijgen van *resource control* al in het item is verwerkt. Om de stelligheid te verminderen, hebben Olthof en collega's (2011) de operationalisatie van de items strenger toegepast. Zij operationaliseren de items op een andere manier door ze anders te formuleren. Bijvoorbeeld: 'dit kind probeert anderen te dwingen om zo zijn zin te krijgen'. Doordat Olthof en collega's (2011) het woord 'proberen' toevoegen kijken zij naar de strategie en niet per se naar de uitkomst en of het kind daadwerkelijk zijn zin krijgt. In dit onderzoek zal de operationalisatie van Olthof en collega's (2011) worden gehanteerd.

Hoewel de omschrijving van prosociale strategieën vollediger is (zie onder kopje "Resource Control Theory"), operationaliseert Hawley (2007) prosociale strategieën voornamelijk als ruilstrategieën. In dit onderzoek wordt een nieuwe prosociale strategie toegevoegd, namelijk '*inspiring followers by providing meaning*'. Deze strategie is geïnspireerd op literatuur over succesvol leiderschap, waarbij naar voren komt dat charisma van groot belang is bij leiderschap, omdat individuen met charisma in staat zijn hun volgers te inspireren en daarbij vaak geliefd zijn (Judge, Piccolo, & Kosalka, 2009; Fuller, Patterson, Hester, & Springer, 1996; Shamir, House, & Arthur, 1993). De kinderen die deze strategie toepassen proberen de groep enthousiast te maken. Ze proberen kinderen over te halen door ze te overtuigen van hun ideeën en adviezen te geven. Daarnaast inspireren ze klasgenoten door hun eigen enthousiasme zodat andere klasgenoten mee willen doen met activiteiten.

De vraag is in hoeverre de resource control groepen, die zijn geformeerd met de bovenbeschreven strengere operationalisatie van strategiegebruik en een uitbreiding van prosociaal strategiegebruik, van elkaar verschillen wat betreft de verschillende indicaties van peerstatus.

Dit onderzoek

Kortom, in deze thesis werd gekeken in hoeverre de groepen van de RCT verschillen in peerstatus nu er een strengere operationalisatie van strategiegebruik en inhoudelijke uitbreiding van prosociaal strategiegebruik wordt toegepast. De vraagstelling is: '*In hoeverre verschillen de resource control groepen in mate van peerstatus?*' In de deelvragen worden verschillende elementen van peerstatus uitgewerkt; *resource control*, *perceived popularity* en *likeability*.

Eerder is benoemd dat de operationalisatie van Hawley niet concreet genoeg is. Door verandering in operationalisatie en het toevoegen van '*inspiring followers*' wordt gekeken of de verwachtingen van Hawley blijven staan. Op basis van bovenbeschreven literatuur werd voorzichtig verwacht dat de *bistrategic controllers* het hoogst scoren op *resource control* en *perceived popularity*, gevolgd door *coercive controllers*, *prosocial*

controllers, typical controllers en de *noncontrollers*. Voor *likeability* wordt verwacht dat de *prosocial controllers* het hoogst zullen scoren, gevolgd door *bistrategic controllers, noncontrollers, typical controllers* en *coercive controllers*. Door de toevoeging van drie items van '*inspiring followers*' aan de prosociale strategie werd verwacht dat het gebruik van prosociale strategie ervoor zorgt dat de kinderen aardiger gevonden worden. Het heeft de insteek dat kinderen door hun charisma anderen willen inspireren zonder daar een tegenprestatie/wederdienst voor terug te verwachten.

Methode

Participanten

Voor dit onderzoek werd gebruik gemaakt van de derde dataverzamelingsronde (maart 2015) van een kortdurend longitudinaal onderzoek ('Coercion and prosociality: strategies for resource control in children and monkeys') binnen het zwaartekrachtprogramma Dynamics of Youth van de Universiteit Utrecht. De participanten waren 732 leerlingen afkomstig van 27 brugklassen en 27 scholen uit Nederland. Alle kinderen die zijn uitgenodigd voor het onderzoek wilden zelf meedoen, ook kregen zij allemaal toestemming van hun ouders om deel te nemen. Door een computerprobleem kon van een hele klas, 32 leerlingen, echter geen peer nominaties worden verzameld. Daardoor namen er 698 leerlingen deel waarvan 372 jongens (53,3%) en 326 meisjes (46,7%). Verder haperde het computerprogramma in een klas, waardoor voor sommige variabelen (*perceived popularity*) de data ontbraken. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers was 12,5 jaar. Van de deelnemers had 87,5% ouders met een Nederlandse achtergrond. De andere leerlingen hadden ten minste één ouder afkomstig uit andere landen, met name Turkije, Marokko, Suriname of een ander Europees land anders dan Nederland.

Meetinstrumenten

Coërcieve strategieën. Om dit concept te meten zijn de volgende peer nominatie items van Olthof et al. (2011) gebruikt. Elke item begint met de woorden: 'welke kinderen'. (1) ... proberen anderen zover te krijgen dat ze doen wat zij zeggen, ook als die anderen daar eigenlijk geen zin in hebben? (2) ... proberen hun zin te krijgen door anderen te laten doen wat zij hebben bedacht? (3) ... dwingen anderen om zo hun zin te krijgen? (4) ... proberen hun zin te krijgen door bazig te zijn? (5) ... dreigen anderen met woorden of gebaren om zo hun zin te krijgen? (6) ... houden anderen voor de gek om iets voor elkaar te krijgen? Doordat er in het onderzoek verschillende klasgroottes zijn, moest hiervoor gecorrigeerd worden. Per klas werd eerst gekeken hoe vaak het kind werd genoemd. Deze score werd vervolgens gedeeld door het aantal deelnemende kinderen min één, omdat het kind zichzelf niet kan noemen. Het resultaat zijn percentagescores. De score van coërcief strategiegebruik is het gemiddelde van de

scores op de zes items. De betrouwbaarheid van deze schaalscore kan worden geëvalueerd als zeer goed (Cronbach's *alfa* .89).

Prosociale strategieën. Om de toepassing van prosociale strategieën te meten, werd gebruik gemaakt van de volgende peer nominatie items van Olthof et al. (2011): (1) ... beloven andere kinderen uit te nodigen om zelf hun zin te krijgen? Ze zeggen bijvoorbeeld: "Dan mag je ook komen" of "Dan vraag ik je ook voor mijn feest". (2) ... doen heel aardig om te krijgen wat ze zelf willen? (3) ... gaan anderen zogenaamd 'helpen' om zelf hun zin te krijgen? (Ook als die anderen dat helemaal niet nodig hebben). (4) ... beloven iets te doen om in ruil daarvoor iets terug te krijgen wat ze zelf graag willen? Ze beloven bijvoorbeeld om iets te delen of om iets om de beurt te doen. (5) ... beloven vriendschap om iets gedaan te krijgen? Ze zeggen bijvoorbeeld: "Dan ben ik je beste vriend/vriendin".

Omdat de operationalisatie van prosociale strategieën door Hawley (2007) en Olthof et al. (2011) voornamelijk ruilstrategieën betreft, zijn ze uitgebreid met drie items over het inspireren van klasgenoten (Jugde et al., 2009). *Inspiring followers* werd gemeten aan de hand van de volgende items: (1) ... proberen anderen ergens enthousiast voor te maken, zodat ze mee willen doen? (2) ... proberen anderen te overtuigen door uit te leggen waarom hun idee een goed idee is? (3) ... proberen anderen over te halen om iets wel of niet te doen door het geven van adviezen of suggesties? De schaalscore voor strategiegebruik is op dezelfde manier berekend als de schaalscore voor de coërsieve strategie. De Cronbach's *alfa* voor de prosociale items = .77, de Cronbach's *alfa* voor de *inspiring followers* = .85 en de totale betrouwbaarheid van de schaal sociaal strategiegebruik is Cronbach's *alfa* = .78 en kan daarmee worden geëvalueerd als goede betrouwbaarheid.

Indeling in resource control groepen

Aan de hand van hun scores op coërsief en sociaal strategiegebruik werden kinderen ingedeeld in de RCT-groepen. Hiervoor werden de in de Inleiding beschreven vuistregels van Hawley (1999) gebruikt.

Resource control. Dit aspect is gemeten aan de hand van zes verschillende peer nominatie items gebruikt door Olthof et al. (2011) en gebaseerd op items van Hawley (e.g., 2003). Elk item begint met de woorden 'welke kinderen'. (1) ... hebben meestal de beste plaatsen of de leukste spullen als er wat te doen is in de klas? (2) ... zijn meestal het middelpunt van een groep klasgenoten? (3) ... krijgen meestal als eersten het leukste lesmateriaal of de beste spullen te pakken? (4) ... krijgen meestal hun zin? (5) ... lukt het om anderen te laten doen wat zij willen (6) ... krijgen in een groepsactiviteit (spel, toneelstuk, etc.) meestal de leukste dingen te doen? De schaalscore voor de *resource control* strategie worden op dezelfde manier berekend als de schaalscore voor de coërsieve

strategie. De betrouwbaarheid van de schaalscore op *resource control* kan worden geclassificeerd als zeer goed (Cronbach's *alfa* .89)

Likeability. *Likeability* is gemeten door twee items. Deze items zijn: (1) Welke leerlingen uit jouw klas vind jij het aardigst? Ook wordt de volgende vraag gesteld: (2) ... vind jij het onaardigst? (Cillessen & Marks, 2011; Lease, Musgrove, & Axelrod, 2002). De scores op deze schalen zijn gestandaardiseerd per klas en van elkaar afgetrokken (aardig minus onaardig). Deze verschilscore werd nogmaals gestandaardiseerd naar z-scores voor de interpretatie. Het gemiddelde is nul en een score boven het gemiddelde betekent dat kinderen aardiger gevonden worden door hun klasgenoten dan gemiddeld. Een score onder het gemiddelde betekent dat kinderen onaardiger gevonden worden door hun klasgenoten dan gemiddeld. Op deze manier kan in één oogopslag de *likeability* van het kind vastgesteld worden.

Perceived popularity. Om *perceived popularity* te meten werd de procedure van *likeability* herhaald, maar dan voor het begrip *perceived popularity*. Dit aspect geeft weer hoe populair het kind is (Cillessen & LaFontana, 2002), en wordt gekenmerkt door twee items: (1) ... zijn populair in de klas? (2) ... zijn juist niet populair in de klas? Ook hier vloeien scores uit die kunnen worden omgezet in z-scores. Wederom geldt dat het gemiddelde nul is. Een score boven het gemiddelde betekent dat de kinderen populairder gevonden worden dan gemiddeld en een score onder het gemiddelde betekent dat de kinderen minder populair gevonden worden dan gemiddeld.

Validiteit. De items die voor dit onderzoek zijn gebruikt, zijn ook ingezet voor eerdere onderzoeken (Cillessen & Mayeux 2004; Olthof, 2011). Echter, er is een strengere operationalisatie gehanteerd voor coercief en prosociaal strategiegebruik. *Resource control*, *perceived popularity* en *likeability* zijn algemeen aanvaarde maten en worden in verschillende onderzoeken op dezelfde manier gemeten. Dat geldt ook voor de begrippen van de RCT (Hawley, 2007; Olthof, 2011; Pellegrini et al., 2011; Cillessen & Marks, 2011; Lease, et al., 2002) Hiermee wordt verondersteld dat de validiteit van deze items gewaarborgd is.

Procedure

De data zijn verzameld met behulp van een internetvragenlijst die gemaakt is via het programma LimeSurvey (www.limesurvey.org). Gedurende de afname van de vragenlijsten was er een onderzoeksassistente aanwezig. Zij heeft een training gevolgd voor het afnemen van deze vragenlijst en voor het volgen van het onderzoeksprotocol. Hierdoor verliep alles op dezelfde manier. De vragenlijst is per klas afgenomen. Deze afname vond plaats in een computerlokaal en duurde een geheel lesuur. De leerlingen zaten tijdens de afname jongen-meisje-jongen-meisje om afleiding te voorkomen. Alle leerlingen hadden een eigen inlogcode en hun antwoorden zijn geheel anoniem. Dat werd gedurende de afname steeds benadrukt. Voor de peernominatie vragen konden

leerlingen een ongelimiteerd aantal mede-klasgenoten nomineren, zowel jongens als meisjes. Ook was er de keuze om niets in te vullen. Kinderen konden zichzelf niet nomineren. De volgorde van de namen van de klasgenoten was per vraag anders. Na het invullen van de vragenlijst werden de vragenlijsten op inactief gezet, zodat ze niet gehackt konden worden en de privacy van de leerlingen gewaarborgd kon worden.

Resultaten

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een MANOVA. Allereerst is nagegaan of er aan de assumpties is voldaan. De voorwaarde van onafhankelijkheid is mogelijk geschonden¹. Dit kwam doordat er sprake was van geneste datastructuren, de data komen van kinderen uit dezelfde klas en uit dezelfde school. De kans op schending is echter klein, omdat de data per klas gestandaardiseerd zijn (Olthof, 2011). Omdat de verdeling van de variabele *resource control* erg scheef was, is deze getransformeerd. Via de Rankit procedure zijn de scores per klas getransformeerd, omdat op deze manier rekening wordt gehouden met mogelijke klaseffecten (Salmivalli & Helteenvuori, 2007; Salmivalli & Voeten, 2004). De getransformeerde scores reduceerde de scheefheid voldoende en zijn daarom gebruikt voor analyse en rapportage. Vanwege de schending van homogeniteit is gekozen voor de Games Howell test. Deze test is gemaakt voor ongelijke variantie en ongelijke groepsgrootte en is een paarsgewijze procedure gebaseerd op q-distributie (de Muth, 2014).

Tabel 1 laat de correlatie tussen de afhankelijke variabelen; *resource control*, *perceived popularity* en *likeability*, zien. De correlatie tussen *resource control* en *perceived popularity* was .30, dit is een zwakke samenhang. De correlatie tussen *likeability* en *perceived popularity* was .35, dit is een zwakke samenhang. En de correlatie tussen *likeability* en *resource control* was .07, deze variabelen hangen nauwelijks samen (Hinkle, Wiersma & Jurs, 2003).

---

¹ Voor een bachelorthesis gaat het te diep om dit verder te onderzoeken.

Tabel 1

Pearson Correlaties tussen de Afhankelijke Variabelen (N=641).

Variable	1.	2.	3.
1. Resource Control	-		
2. Perceived Popularity	.30***	-	
3. Likeability	.07**	.35***	-

** $p < .01$; *** $p < .001$.

Tabel 2

De Gemiddelde Scores en Standaard Deviaties per Variabelen en per Groep van de Resource Control Theory en de ANOVA Resultaten.

Variabelen	Bistrategic	<i>n</i>	Prosocial	<i>n</i>	Coercive	<i>n</i>	Typical	<i>n</i>	Noncontrollers	<i>n</i>	<i>F</i> (4,641)	η_p^2
Resource Control	.25 (.99)	135	.12 (.96)	81	-.11 (.93)	76	-.07 (.95)	220	-.15 (.86)	129	4,46	.03
Perceived Popularity	.45 (.97)	135	.19 (.84)	81	.13 (1.05)	76	-.13 (.92)	220	-.39(.89)	129	15,575***	.09
Likeability	-.27 (1.16)	135	.37 (.76)	81	-.30 (1.00)	76	.08 (.87)	220	.11 (.94)	129	8,362***	.05

*** $p < .001$.

De multivariate analyse van de variantie (MANOVA) is gebruikt om te onderzoeken of de groepen van strategiegebruik verschillen qua peer status. Dit verschil bleek significant, Wilks' Lambda = .997, $F(12,1677.698)=11.54$, $p < .00$, $\eta_p^2 = .068$. Het partiële eta-kwadraat is .068, een partiële eta-kwadraat tussen .06 en .13 is een medium effectgrootte (Cohen, 1988).

De univariate resultaten worden weergegeven in tabel 2. Hierin is te zien dat het verschil tussen de groepen voor alle afhankelijke variabelen significant was. Het partiële eta-kwadraat geeft aan dat een klein deel van de variantie verklaard werd door *resource control* en *likeability*. *Perceived popularity* heeft een medium effectgrootte (Cohen, 1988).

In de Games Howell post hoc test voor paarsgewijze vergelijkingen, werd duidelijk waar het verschil tussen de groepen precies zit. De Games Howell liet, zoals verwacht, zien dat de *bistrategic controllers* significant hoger scoorden dan de *noncontrollers* ($p = .005$) en de *typical controllers* ($p = .021$) op *resource control*. De verwachte verschillen met de *coercive controllers* en de *prosocial controllers* bleek niet significant. De overige groepen hadden op *resource controle* geen significante verschillen.

Op *perceived popularity* scoorden zoals verwacht, de *bistrategic controllers* significant hoger dan de *typical controllers* ($p < .001$) en de *noncontrollers* ($p < .001$). Het verwachte verschil met de *prosocial controllers* en de *coercive controllers* bleek niet significant. Daarnaast scoorden de *coercive controllers* hoger dan de *noncontrollers* ($p = .004$) evenzo scoorden de *prosocial controllers* hoger dan de *noncontrollers* ($p < .001$) en de *typical controllers* ($p = .037$) op *perceived popularity*. De overige groepen verschilden niet significant van elkaar.

Zoals verwacht scoorden de *prosocial controllers* significant hoger dan de *bistrategic controllers* ($p < .001$), de *coercive controllers* ($p < .001$) en de *typical controllers* ($p = .040$) op *likeability*. Echter, het verwachte verschil met de *noncontrollers* bleek niet significant. De *typical controllers* scoorden significant hoger dan de *bistrategic controllers* ($p = .027$) en de *coercive controllers* ($p = .030$). Tot slot scoorden de *noncontrollers* significant lager dan de *coercive controllers* ($p = .031$) en de *bistrategic controllers* ($p = .031$) op *likeability*. De andere groepen hadden geen significante verschillen op *likeability*.

Discussie

Het doel van deze studie was onderzoeken in hoeverre *resource control* groepen, die zijn geformeerd met een strengere operationalisatie van strategiegebruik en een uitbreiding van sociaal strategiegebruik, van elkaar verschillen wat betreft de verschillende operationalisaties van peerstatus.

Op basis van eerder beschreven literatuur werd voorzichtig verwacht dat de *bistrategic controllers* het hoogst scoorden op *social dominance* in termen van *resource control*, gevolgd door *coercive controllers*, *prosocial controllers*, *noncontrollers* en de *typical controllers*. Uit de bevindingen van dit onderzoek bleek zoals verwacht dat *bistrategic controllers* significant hoger scoorden dan de *noncontrollers* en *typical controllers* voor *resource control*. Echter, voor de *coercive controllers* en de *prosocial controllers* was er geen significant resultaat te zien. Dit kan verklaard worden door de toevoeging van *inspiring followers* (Judge et al., 2009). Het toevoegen van deze subcategorie aan sociaal strategiegebruik had mogelijk invloed op de kinderen die werden toegewezen aan de *prosocial controllers* en *coercive controllers*. Deze kinderen verschillen mogelijk van de kinderen die in eerdere onderzoek, zonder toevoeging van *inspiring followers*, werden ingedeeld als *prosocial controllers* of *coercive controllers*. Het ontbreken van een significant resultaat met de *coercive controllers* en *prosocial controllers* kan mede worden verklaard door de strengere operationalisatie van strategiegebruik (Olthof, 2011). Dit hield in dat de items minder stellig geformuleerd werden, doordat het woord 'proberen' was toegevoegd, dit geeft betrouwbaardere resultaten. Op deze manier werden niet alleen de kinderen meegeteld die slaagden in hun strategiegebruik maar ook de kinderen die wel een bepaalde strategie gebruikten maar er geen resultaten mee behaalden (Hawley, 2007). Door deze operationalisatie is het mogelijk dat in dit onderzoek andere kinderen als *coercive controllers* of *prosocial controllers* werden geclassificeerd, daardoor zijn er mogelijk afwijkende resultaten vergeleken met eerdere onderzoeken (Hawley, 2007).

Voor *perceived popularity* werd verwacht dat de *bistrategic controllers* wederom het hoogst scoorden, gevolgd door *coercive controllers*, *prosocial controllers*, *typical controllers* en *noncontrollers*. Uit deze studie bleek eveneens dat de *bistrategic controllers* hoger scoorden dan de *typical controllers* en de *noncontrollers*. Dit verschil was niet significant voor de *prosocial controllers* en de *coercive controllers*. De afwijkende resultaten van de hypothese kunnen mogelijk opnieuw verklaard worden door de strengere operationalisatie van strategiegebruik (Olthof, 2011) en het toevoegen van *inspiring followers* (Judge, 2009). Ook hier verwachtten we dat door deze veranderingen, andere kinderen in de *resource control* groepen zijn ingedeeld en dat daardoor eerdere onderzoeken andere resultaten lieten zien (Olthof et al., 2011; Wurster & Xie, 2014).

Voor *likeability* werd verwacht dat de *prosocial controllers* het hoogst scoorden, gevolgd door *bistrategic controllers*, *typical controllers*, *noncontrollers* en *coercive controllers*. Zoals verwacht scoorden de *prosocial controllers* significant hoger dan de *bistrategic controllers*, de *typical controllers* en de *coercive controllers*. Dit resultaat was niet significant voor de *noncontrollers*. Deze score week af van de resultaten van de

studie van Wurster en Xie (2014). Een verklaring daarvoor is dat deze onderzoekers naar gedrag hebben gekeken en niet expliciet naar strategiegebruik.

Door het toevoegen van drie items van *inspiring followers* aan de prosociale strategie werd verwacht dat het gebruik van de prosociale strategie ervoor zorgt dat de kinderen aardiger gevonden worden. Het heeft de insteek dat kinderen met hun charisma anderen willen inspireren (Judge et al, 2009).

Uit de resultaten bleek dat *prosocial controllers* hoger scoorden op *likeability* wanneer de items voor *inspiring followers* werden geïncorporeerd. Een mogelijke verklaring is wederom de toevoeging van de *inspiring followers*. Een suggestie voor verder onderzoek is om te analyseren of de *prosocial controllers* ook zonder de toevoeging van *inspiring followers* het hoogst en significant scoren op *likeability*.

Tijdens de analyse van de resultaten waren de correlaties opvallend. De correlatie tussen *resource control* en *perceived popularity* was $r = .30$. Deze zwakke samenhang was een verrassend resultaat, omdat uit een eerdere studie bleek dat deze samenhang groter is (Hawley, 2007; Hawley, Little, & Card, 2008).

De strengere operationalisatie van strategiegebruik geeft een completer beeld over de inhoud van coërcief en prosociaal strategiegebruik. Doordat de items voorzichtiger zijn geformuleerd, en niet alleen gekeken is naar het succesvol gebruiken van een strategie maar ook naar het inzetten van een strategie, kunnen er betrouwbaarder uitspraken worden gedaan over de resultaten.

Sterke punten en verbeterpunten van dit onderzoek

Sterk aan dit onderzoek is dat '*inspiring followers*' zijn toegevoegd aan de prosociale strategie. Hierdoor omvat prosociaal strategiegebruik meer dan alleen ruilstrategieën. Daarnaast is er gebruik gemaakt van een strengere operationalisatie van prosociaal en coërcief strategiegebruik. Hierdoor zijn de items voorzichtiger geformuleerd en zijn de resultaten betrouwbaarder. Ook de grootte van de steekproef heeft bijgedragen aan de betrouwbaarheid van de data.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van cross-sectioneel onderzoek. De data was afkomstig uit een momentafname waardoor situationele factoren mogelijk een rol hebben gespeeld. Het is mogelijk dat een kind die dag een aanvaarding met een klasgenootje heeft gehad en hierdoor een kind negatiever beoordeelde dan hij op een ander moment zou hebben gedaan.

Alle kinderen zaten tijdens de afname in hetzelfde lokaal. Dit kan ervoor gezorgd hebben dat kinderen zich minder vrij hebben gevoeld in het nomineren van hun klasgenoten. De oplossing om kinderen individueel de test af te laten nemen is niet mogelijk vanwege tijd en financiering. Om dit effect te minimaliseren is ervoor gekozen om de kinderen jongen-meisje naast elkaar te laten zitten.

Vervolgonderzoek

Uit een eerste factoranalyse van SPSS bleek dat de drie items die passen bij 'inspiring followers' een eigen factor vormen. De factorlading was bij deze items hoger dan $>.40$. De betrouwbaarheid die past deze factor is Cronbach's *alfa* $.73$ en kan als hoog worden geclassificeerd. Deze hoge factorlading indiceert de mogelijkheid dat de *inspiring followers* een aparte strategie vormen. Verdere studies zijn nodig om te onderzoeken of de *inspiring followers* een aparte strategie vormen en wat dit betekent voor de prosociale strategiegebruikers. Er zou onderzoek gedaan kunnen worden naar RCT groepen en peerstatus bij een andere doelgroep. De theorie wordt normaliter getoetst op kinderen en jongeren, maar het is nog onbekend of de theorie ook toepasbaar is op volwassenen. Tot slot kan door kwalitatief onderzoek een beeld geschetst worden van de intentie achter strategiegebruik van de verschillende RCT groepen. Doen kinderen dit uit eigen belang, doen zij dit voor de groepscohesie of doen ze dit zonder bewuste motieven. Dit kan onderzocht worden door de vragenlijst uit te breiden en kinderen te vragen naar eigen motieven voor het inzetten van hun strategiegebruik. Wanneer de motieven van de kinderen inzichtelijk zijn zou hier preventief op ingespeeld kunnen worden door interventies in te zetten.

Effectgrootte

Uit de ANOVA analyse blijkt dat het verschil tussen de verschillende groepen van strategiegebruik het grootst is voor het aspect *perceived popularity*. De partiële eta kwadraat voor *perceived popularity* is $\eta_p^2 = .09$. Voor resource control geldt dat de partiële eta kwadraat $\eta_p^2 = .03$ is. Dit is een opvallend verschil, omdat beide aspecten indicaties zijn van sociale dominantie. Er mag daarom worden verwacht dat het verschil in partiële eta kwadraat minimaal is. Een verklaring voor het grotere verschil dan verwacht kan zijn dat *perceived popularity* meer wordt gemeten aan de hand van emotie, dus 'wie vind je populair en wie niet'. Echter, wanneer deze verklaring het verschil verklaart, zou er bij *likeability* ($\eta_p^2 = .05$) ook een hogere partiële eta kwadraat verwacht mogen worden. Verder onderzoek is nodig om te analyseren hoe deze resultaten zich tot elkaar verhouden.

Maatschappelijke relevantie

Dit onderzoek kan als maatschappelijk relevant worden beschouwd. Sociale dominantie wordt gerefereerd aan agressiviteit (Hawley, 2007). Echter, dit onderzoek laat zien dat er naast agressie ook prosociaal gedrag ingezet moet worden om *resource control* te verkrijgen. Voor de klinische praktijk betekent dit dat er meer inzicht is verworven in het strategiegebruik van kinderen. Wanneer prosociaal gedrag wordt geobserveerd betekent dit niet dat kinderen geen agressiviteit gebruiken. Het is belangrijk voor pedagogisch werkers om kennis te hebben over strategieën die kinderen

inzetten om opbrengsten te verkrijgen. Met deze kennis kunnen ze met een andere visie naar het gedrag van kinderen kijken en daar adequater op reageren.

Conclusie

Ons onderzoek indiceert dat de hoogte van peerstatus afhangt van de ingezette strategie. De *prosocial controllers* verwerven de meeste *likeability*. *Bistrategic controllers* verwerven de meeste *resource control* en *perceived popularity*. Kortom, strategiegebruik lijkt de mate van peerstatus te bepalen.

Referenties

- Aleva, A. E. (2015). Verklaren en voorspellen van gedrag in peestsituaties. In Vermande, M., Van der Meulen, M., & Reijntjes, A. (Eds.), *Pesten op school - achtergronden en interventies*. Amsterdam: Boom Lemma.
- Cillessen, A. H. N., & Rose, A. J. (2005). Understanding popularity in the peer system. *Current Directions in Psychological Science*, *14*, 102-105. doi:10.1111/j.0963-7214.2005.00343.x
- Cillessen, A. H. N., & Marks, P. E. L. (2011). Conceptualizing and measuring popularity. In Cillessen, A. H. N., Schwartz, D., & Mayeux, L (Eds.), *Popularity in the Peer System*. New York: Guilford Press
- Cillessen, A. H. N., & Mayeux, L. (2004). From censure to reinforcement: Developmental changes in the association between aggression and social status. *Child Development*, *75*, 147-163. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00660.x
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the social sciences*. (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Dijkstra, J. K., Cillessen, A. H. N., Lindenberg, S., & Veenstra, R. (2010). Same-gender and cross-gender likeability: Associations with popularity and status enhancement: The TRAILS study. *The Journal of Early Adolescence*, *30*, 773-802. doi:10.1177/0272431609350926
- Fuller, J. B., Patterson, C. E. P., Hester, K., & Stringer, D. Y. (1996). A quantitative review of research on charismatic leadership. *Psychological Reports*, *78*, 271–287.
- Hawley, P. H. (2007). *Social dominance* in childhood and adolescence: Why social competence and aggression may go hand in hand. In Hawley, P.H. & Little, T.D. & Rodkins (Eds), P.C. (Ed.), *Aggression and adaptation: The bright side to bad behavior* (pp. 1-30). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Hawley, P. H., & Little, T. D. (2002). Chapter: Evolutionary and developmental perspectives on the agentic self. In D. [. Cervone, & W. [. Mischel (Eds.), *Advances in personality science* (pp. 177-195). New York, NY, US: Guilford Press; US.
- Hawley, P. H., Little, T. D., & Card, N. A. (2008). The myth of the alpha male: A new look at dominance-related beliefs and behaviors among adolescent males and females. *International Journal of Behavioral Development*, *32*, 76-88. doi:10.1177/0165025407084054
- Hawley, P. H. (1999). The ontogenesis of *social dominance*: A strategy-based evolutionary perspective. *Developmental Review*, *19*, 97-132. doi:10.1006/drev.1998.0470

- Hinkle, D.E., Wiersma, W., & Jurs, S.G. (2003). *Applied Statistics for the Behavioral Sciences*. (5th ed.). Boston, MA: Cengage Learning, Inc.
- Judge, T. A., Piccolo, R. F., & Kosalka, T. (2009). The bright and dark sides of leader traits: A review and theoretical extension of the leader trait paradigm. *Leadership Quarterly, 20*, 855-875. doi:10.1016/j.leaqua.2009.09.004
- Lafontana, K. M., & Cillessen, A. H. N. (2010). Developmental changes in the priority of perceived status in childhood and adolescence. *Social Development, 19*, 130-147. doi:10.1111/j.1467-9507.2008.00522.x
- Lease, A. M., Musgrove, K. T., & Axelrod, J. L. (2002). Dimensions of social status in preadolescent peer groups: Likability, perceived popularity, and social dominance. *Social Development, 11*, 508-533. doi:10.1111/1467-9507.00213
- Merten, D. E. (2004). Securing her experience: friendship vs. popularity. *Feminism and Psychology, 14*, 361 – 365. DOI: 10.1177/0959-353504044635
- Muth, J.E. de. (2014). *Basic Statistics and Pharmaceutical Statistical Applications*. (3th ed.). Boca Raton, FL: Taylor & Francis Group.
- Olthof, T., Goossens, F. A., Vermande, M. M., Aleva, E. A., & van der Meulen, M. (2011). Bullying as strategic behavior: Relations with desired and acquired dominance in the peer group. *Journal of School Psychology, 49*, 339-359. doi:10.1016/j.jsp.2011.03.003
- Pellegrini, A. D., Roseth, C. J., Mliner, S., Bohn, C. M., Van Ryzin, M., Vance, N., & Tarullo, A. (2007). *Social dominance* in preschool classrooms. *Journal of Comparative Psychology, 121*, 54-64. doi:10.1037/0735-7036.121.1.54
- Roseth, C. J., Pellegrini, A. D., Dupuis, D. N., Bohn, C. M., Hickey, M. C., Hilck, C. L., & Peshkam, A. (2011). Preschoolers' bistrategic resource control, reconciliation, and peer regard. *Social Development, 20*, 185-211. doi:10.1111/j.14679507.2010.00579.x
- Salmivalli, C., & Helteenvuori, T. (2007). Reactive, but not proactive aggression predicts victimization among boys. *Aggressive Behavior, 33*(3), 198-206.
- Salmivalli, C., & Peets, K. (2009). Bullies, victims, and bully-victim relationships in middle childhood and early adolescence. In Rubin, K.H., Bukowski, W.M., & Laursen B. (Eds.), *Handbook of Peer Interactions, Relationships, and Groups* (pp. 322-340). New York: Guilford Press
- Salmivalli, C., & Voeten, M. (2004). Connections between attitudes, group norms, and behaviour in bullying situations. *International Journal of Behavioral Development, 28*(3), 246-258.

- Shamir, B., House, R. J., & Arthur, M. B. (1993). The motivational effects of charismatic leadership: A self-concept based theory. *Organization Science, 4*, 577–594.
- Wurster, T., & Xie, H. (2014). Aggressive and prosocial behaviors: The social success of bistrategic preadolescents. *International Journal of Behavioral Development, 38*, 367-377. doi:10.1177/0165025414531463